

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ενότητα 3: Α. Διαχείριση και Μάρκετινγκ Ειδικών Γεγονότων
/ Δραστηριοτήτων Ελεύθερου Χρόνου
Β. Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης – Άσκηση

ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΑΡΑΧΑΛΗΣ

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής
Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΕΙΔΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ/ΦΕΣΤΙΒΑΛ

- Mega Event (Ολυμπιακοί Αγώνες, ΕΧΡΟ).
- Φεστιβάλ.
- Φιλοξενία Αθλητικού Γεγονότος (π.χ. Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου, Formula 1).
- Μπιενάλε.
- Πολιτικό Γεγονός (Προεδρία Ε.Ε., Σύνοδος).
- Μοναδικά γεγονότα.

Οικονομία Εμπειριών -Τάση για βίωση πρωτότυπης εμπειρίας (Erlebnisgesellschaft).

MEGA EVENTS (1/2)

- Αποτελούν μια ειδική κατηγορία γεγονότων που συχνά περιγράφεται και με τον όρο **special event**. Η περίπτωση των mega-events διαφέρει από αυτή των απλών φεστιβάλ αφού διοργανώνονται κατόπιν **πολιτικών αποφάσεων** και ξεφεύγουν από τις καθιερωμένες πρακτικές διοργάνωσης και προγραμματισμού, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν ακολουθούν ούτε την οικονομική λογική. Τα mega-events έχουν κατά κανόνα σημαντικές επιπτώσεις στην πόλη που τους διοργανώνει λόγω των εκτεταμένων υποδομών και του μεγάλου κόστους που απαιτεί η διοργάνωσή τους. Χαρακτηρίζονται ως mega events, διότι Α) απευθύνονται στη διεθνή τουριστική αγορά Β) υποστηρίζονται από υψηλή δημόσια επένδυση, Γ) έχουν σημαντικές οικονομικές και πολιτικές επιδράσεις στις διοργανώτριες πόλεις, Δ) καλύπτονται και υποστηρίζονται από διεθνή δίκτυα ενημέρωσης και Ε) απαιτούν υψηλό βαθμό ετοιμότητας και καταλληλότητας σε αστικές υποδομές.

MEGA EVENTS (2/2)

- Τα γεγονότα αυτά δεν οργανώνονται περιοδικά σε μία πόλη και χαρακτηρίζονται από τη μακροχρόνια επίδραση ή «κληρονομιά» που αφήνουν και μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξης (Crespi-Vallbona and Richards 2007). Η διοργάνωση ενός mega event προϋποθέτει μεγάλη περίοδο προετοιμασίας και σχεδιασμού και κατά συνέπεια και υψηλές δαπάνες. Ο Marris (1987:3), αναφέρεται σε mega events όταν οι επισκέπτες ξεπερνούν το **1 εκατ.**, **τα έξοδα/έσοδα τα 500 εκατ. δολάρια και το ενδιαφέρον είναι παγκόσμιο.** Ένα mega event αποκτά τουριστικό ενδιαφέρον όταν προσελκύει επισκέπτες από το εσωτερικό ή εξωτερικό, οι οποίοι πραγματοποιούν και μία τουλάχιστον διανυκτέρευση.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

- Σύμφωνα με τον Falassi (1997) ένα φεστιβάλ είναι «ένας περιοδικός εορτασμός ο οποίος αποτελείται από πολλαπλά γεγονότα, τα οποία άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν τα μέλη μιας κοινότητας και αναδεικνύουν τις κοινές αξίες, την ιδεολογία και τις αντιλήψεις» .
- Ένας εναλλακτικός ορισμός είναι ο εξής: «Ως φεστιβάλ ορίζεται ένα ειδικό γεγονός με τρεις τουλάχιστον παραστάσεις ή προγράμματα, τα οποία έχουν προετοιμαστεί για το κοινό, διοργανώνεται σε τακτά διαστήματα, έχει ένα ξεκάθαρο σημείο έναρξης και λήξης και κύριος σκοπός του είναι η πολιτιστική συμμετοχή».
- Το American International Theatre Institute (1980) ορίζει ως «φεστιβάλ κάθε προγραμματισμένη συνάντηση που οργανώνεται σε περιοδική βάση με συγκεκριμένο πλαίσιο και έχει σαν θέμα το χορό το θέατρο ή τη μουσική, είναι θεματικό ή και μη θεματικό, ερασιτεχνικό ή επαγγελματικό, θρησκευτικό ή μη».

EXPO 2015 Μιλάνο

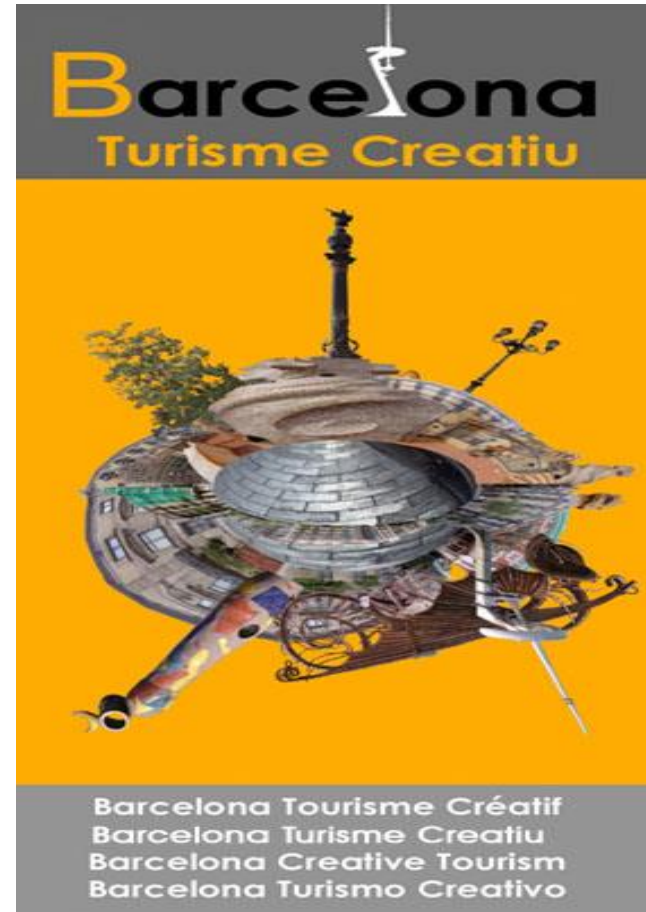

Medium-Mini Events

- Μια ενδιάμεση κατηγορία αποτελούν τα **medium events** τα οποία έχουν τοπικό χαρακτήρα, ο χρόνος προετοιμασίας σπάνια ξεπερνά τα 1-2 έτη, τα έξοδα καλύπτονται από τοπικούς πόρους, η δημοσιότητα είναι κυρίως τοπική και η σημασία του σε εθνικό επίπεδο είναι μικρή. Σε αντίθεση με τα mega events τέτοια μεσαίου μεγέθους γεγονότα απαντώνται σε περισσότερες από μία πόλεις της χώρας, όπως π.χ. θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ μουσικής, εκθέσεις έργων τέχνης (φωτογραφίας).
- Τέλος, καταγράφονται τα **mini events** είναι κυρίως εκδηλώσεις με τοπικό χαρακτήρα και εμβέλεια και συνήθως λαμβάνουν χώρα ετησίως, όπως είναι τα πανηγύρια, οι χριστουγεννιάτικες αγορές, οι αναπαραστάσεις ιστορικών γεγονότων, κτλ. Απευθύνονται κυρίως σε ντόπιους και στους κατοίκους της γύρω περιοχής που επισκέπτονται την εκδήλωση ως εκδρομείς. Υπάρχουν παραδείγματα που με τη πάροδο των χρόνων εξελίχθηκαν σε medium ή mega events, όπως η χριστουγεννιάτικη αγορά της Νυρεμβέργης, η Γιορτή Μπύρας του Μονάχου (Oktoberfest) κ.ά.

Βαρκελώνη

- Η πόλη της Βαρκελώνης μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1992 προσπαθεί να καθιερωθεί ως πόλη γεγονότων.

Sonar Festival

Gracia Street Festival

Amsterdam: Πόλη των φεστιβάλ και των γεγονότων

- Μαραθώνιος.
- Ajax.
- Uitmarkt.
- Γενέθλια της Βασίλισσας.
- Νύχτα Μουσείων.
- Amsterdam Pride.
- Art Fair.

Uitmarkt

Sail Event

Εδιμβούργο: Πόλη των Φεστιβάλ (1/2)

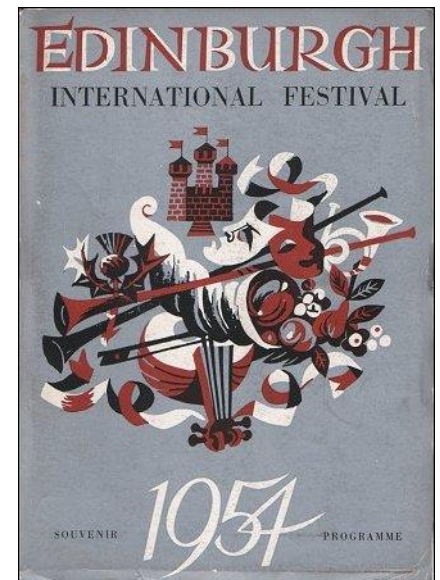

Φεστιβάλ Εδιμβούργου

- Ξεκινάει αμέσως μετά το Β΄ ΠΠ και εκφράζει τη γενικότερη τάση αυτής της εποχής για επένδυση στον πολιτισμό.
- Παράλληλα, από το 1947 διοργανώνεται το Fringe, το οποίο ξεκίνησε ως «αντιφεστιβάλ» από θεατρικές ομάδες που κόπηκαν από το πρόγραμμα. Σήμερα έχει αυτόνομη ταυτότητα.
- Η επιλογή του εκάστοτε διευθυντή αποτελεί σημαντική είδηση σε εθνικό επίπεδο.

Εδιμβούργο: Πόλη των Φεστιβάλ (2/2)

- Συνεργασία όλων των πολιτιστικών φορέων της πόλης με τα φεστιβάλ.
- Επισκέψεις των καλλιτεχνών εκτός περιόδου.
- Περιοδείες των φεστιβάλ τόσο στην περιοχή όσο και σε διεθνές επίπεδο (π.χ. Θεσσαλονίκη).
- Πολιτιστικά Σαββατοκύριακα (αγορά των city breaks) για την περίοδο Μαρτίου – Αυγούστου.
- Τήρηση ενός ενημερωμένου χρονοδιαγράμματος για την αποφυγή επικαλύψεων.
- Πίεση προς τη Σκωτσέζικη κυβερνητική επιτροπή για την περαιτέρω προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού.

Λειτουργία Εταιρίας Edinburgh Festivals

- Διεθνές Φεστιβάλ Εδιμβούργου (153.000 ετήσια εισιτήρια, μ.ο.).
- Παιδικό Φεστιβάλ.
- Φεστιβάλ Εικαστικών Τεχνών.
- Fringe.
- Βιβλίου.
- Κινηματογράφου.
- Jazz & Blues.
- Επιστημών.
- Mela.
- Tattoo.
- Χειμερινά (Hogomany, Capital Christmas).

Φάση Ανάλυσης

- Ο ανταγωνισμός εντοπίζεται σε διαφορετικά επίπεδα: παγκόσμιο (Σαν Φρανσίσκο, Σίδνευ) ευρωπαϊκό (Άμστερνταμ, Βαρκελώνη) και τοπικό (Newcastle).
- Τελικά επιλέχθηκαν 3 σημαντικά φεστιβάλ σε 9 πόλεις προκειμένου να γίνει σύγκριση.
- Διήμερο Workshop με συζήτηση για τα μελλοντικά σενάρια των Ευρωπαϊκών φεστιβάλ.

Προτάσεις

- Το σχέδιο ανάπτυξης της έννοιας της «Πόλης των Φεστιβάλ» περιλαμβάνει 14 προτάσεις αλλαγών μεταξύ των οποίων ενδεικτικές είναι οι εξής:
  - Δημιουργία οργανισμού για την προώθηση του Εδιμβούργου ως πόλης των φεστιβάλ.
  - Κοινή στρατηγική μάρκετινγκ όλων των φεστιβάλ της πόλης.
  - Συνεχή έρευνα σε σχέση με το κοινό όλων των φεστιβάλ.
  - Αξιολόγηση της συνεισφοράς κάθε φεστιβάλ στη συνολική στρατηγική.
  - Δημιουργία “toolkit”.
- Η αποτελεσματική έρευνα μάρκετινγκ οδήγησε σε σημαντική βελτίωση των υπηρεσιών των φεστιβάλ.
- Το Εδιμβούργο έχει ταυτιστεί άμεσα με τον πολιτισμό και τα φεστιβάλ.
- Πολλές πόλεις αντιγράφουν τη στρατηγική του Εδιμβούργου.

EDINBURGH FESTIVALS

festivals.co.uk

programme next week! 9th March @ 02:06pm

THE OFFICIAL EDINBURGH FESTIVALS WEBSITE - TICKETS, NEWS, REVIEWS

HOME PLANNING A VISIT WHAT'S ON & BUYING TICKETS EDINBURGH AND BEYOND FESTIVAL BUZZ FESTIVAL VIDEO FESTIVAL NEWS MAGAZINES

CHOOSE YOUR EDINBURGH FESTIVAL

30 Mar - 15 Apr	Science Festival
May 7-14	Imaginate Children's Festival
Jun 20 - Jul 1	Film Festival
Jul 20 - Jul 29	Jazz & Blues Festival
Aug 2 - Sept 2	Art Festival
Aug 3 - 25	Edinburgh Military Tattoo
Aug 3-27	Edinburgh Festival Fringe
Aug 9 - Sep 2	International Festival
Aug 11-27	Book Festival
Aug 31 - Sept 2	Mela Festival
Oct 19-28	Storytelling Festival
Dec 30 - Jan 2	Edinburgh's Hogmanay

30 MAR - 15 APR EDINBURGH INTERNATIONAL SCIENCE FESTIVAL

The world's first science festival: a public celebration of all the wonders, inventions and innovations in the world of science and technology.

[MORE INFO](#) [FESTIVAL VIDEOS](#)

PLAN YOUR TRIP

PLANNING A VISIT
Food, getting around, weather and more...

ACCOMMODATION IN EDINBURGH
Deals from budget to luxury with our partner LateRooms

FESTIVAL ESSENTIALS

BOOK YOUR TICKETS
Get your Edinburgh Festivals tickets here!

ITINERARY PLANNER
Plan your days at the Edinburgh festivals.

QUICK SIGN UP

Be the first to bag the shows that count, get updated info and exclusive offers – sign up now.

email address ... [REGISTER](#)

SEARCH ACROSS ALL FESTIVALS...

enter event search keyword ... [GO](#)

Or browse the full event programme by:

[Date](#) [Category](#) [Price](#)

EDINBURGHFESTIVALS.TV

FESTIVAL NEWS
Read the latest news and

Επιδράσεις/Επιπτώσεις Φεστιβάλ

Οι κύριες κατηγορίες επιπτώσεων είναι οι παρακάτω:

- Υποδομές.
- Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις.
- Οικονομικές Επιπτώσεις.
- Επιπτώσεις στο τουριστικό προϊόν (προορισμός, branding).
- Κοινωνικές Επιπτώσεις.
- Πολιτιστικές Επιπτώσεις.
- Πολιτικές Επιπτώσεις.
- Αστική Αναζωογόνηση.

Μέτρηση Επιπτώσεων Φεστιβάλ (1/2)

Deadweight (διαφυγόν εισόδημα) και *displacement* (μετατόπιση εισοδήματος) Διαρροές

- Όροι που χρησιμοποιούνται ευρέως στις σχετικές μελέτες είναι ο όρος διαφυγόν εισόδημα (*deadweight*) και ο όρος μετατόπιση εισοδήματος (*displacement*). Ο πρώτος όρος αντικατοπτρίζει το καθαρό κέρδος που έχει ένας προορισμός από την επισκεψιμότητα που προκαλείται λόγω της διοργάνωσης φεστιβάλ. Η καθαρή θέση μπορεί να υπολογιστεί εάν από τους συνολικούς θεατές ενός φεστιβάλ αφαιρέσει αυτούς που διαμένουν στο τόπο και αυτούς που ήρθαν για άλλο λόγο.

Μέτρηση Επιπτώσεων Φεστιβάλ (2/2)

- Αφορούν τις δαπάνες ή τα κέρδη που έχουν διαφύγει προς άλλες οικονομίες εκτός της εξεταζόμενης. Για παράδειγμα όταν ένας προμηθευτής ο οποίος συνεργάζεται με ένα από τα φεστιβάλ προέρχεται από άλλη περιοχή, είναι πιθανό να ξοδέψει το κέρδος εκτός της περιοχής μελέτης. Οι απώλειες αυτές είναι συχνά σημαντικές και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα

- Η έννοια του πολλαπλασιαστή
- Τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα προκύπτουν όταν η δαπάνες στην τοπική οικονομία αυξάνονται και επεκτείνονται (και χωρικά). Οι δαπάνες των επισκεπτών θα επηρεάσουν την τοπική οικονομία μέσω της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών (τόσο στο πλαίσιο των φεστιβάλ όσο και εκτός) αλλά και μέσω της αύξησης της αγοραστικής δύναμης της τοπικής οικονομίας

Πίνακας 1.: Επιπτώσεις των Φεστιβάλ του Chester (1/4)

-	Ακαθάριστες οικονομικές επιπτώσεις για την πόλη.	Καθαρά οικονομικές επιπτώσεις για την πόλη.	Ακαθάριστες οικονομικές επιπτώσεις για την περιφέρεια.	Καθαρά οικονομικές επιπτώσεις για την περιφέρεια.
Απασχόληση.	50,92	45,82	54,15	46,03
	Εργατώρες	Εργατώρες	Εργατώρες	Εργατώρες
Εθελοντές.	857,16	771,914	12,814	775,348
	Εργατώρες	Εργατώρες	Εργατώρες	Εργατώρες

Πίνακας 1.: Επιπτώσεις των Φεστιβάλ του Chester το 2008 (Πηγή AAM 2009).

Πίνακας 1.: Επιπτώσεις των Φεστιβάλ του Chester (2/4)

-	Ακαθάριστες οικονομικές επιπτώσεις για την πόλη.	Καθαρά οικονομικές επιπτώσεις για την πόλη.	Ακαθάριστες οικονομικές επιπτώσεις για την περιφέρεια.	Καθαρά οικονομικές επιπτώσεις για την περιφέρεια.
Άμεσες Δαπάνες επισκεπτών.	2.555.517 λίρες	929.783 λίρες	2.717.772 λίρες	1.050.251 λίρες
Έμμεσες Δαπάνες Επισκεπτών.	1.190.163 λίρες	153.227 λίρες	1.265.729 λίρες	214.895 λίρες

Πίνακας 1.: Επιπτώσεις των Φεστιβάλ του Chester το 2008 (Πηγή AAM 2009).

Πίνακας 1.: Επιπτώσεις των Φεστιβάλ του Chester (4/4)

-	Ακαθάριστες οικονομικές επιπτώσεις για την πόλη.	Καθαρά οικονομικές επιπτώσεις για την πόλη.	Ακαθάριστες οικονομικές επιπτώσεις για την περιφέρεια.	Καθαρά οικονομικές επιπτώσεις για την περιφέρεια.
Ενίσχυση σε είδος.	79,337 λίρες	79.337 λίρες	84.374 λίρες	84.374 λίρες
Χορηγία και λοιπές μορφές χρηματοδότησης.	368.209 λίρες	73.642 λίρες	391.587 λίρες	86.149 λίρες

Πίνακας 1.: Επιπτώσεις των Φεστιβάλ του Chester το 2008 (Πηγή AAM 2009).

Μελέτη Φεστιβάλ Chester (1/2)

- Υπολογίζει σε 13,7% το διαφυγόν εισόδημα (deadweight) του φεστιβάλ, το οποίο αντιπροσωπεύει το ποσοστό των θεατών που ήρθαν στην περιοχή αποκλειστικά λόγω των φεστιβάλ. Ενδιαφέρον όμως έχει και ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζονται οι δαπάνες των υπόλοιπων θεατών: υπολογίζεται ότι αυτοί που δήλωσαν ότι ήρθαν και για άλλους λόγους εκτός των φεστιβάλ, μπορεί να γίνει η υπόθεση ότι το 40% των δαπανών τους θα προέκυπτε και στην περίπτωση που δεν διοργανώνονταν τα φεστιβάλ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους κατοίκους υπολογίζεται στο 80%.
- Όσον αφορά τη μετατόπιση, γίνεται η υπόθεση ότι το 10% του εργατικού δυναμικού θα μπορούσε να εργαστεί σε αντίστοιχη εργασία στην περιοχή και το 15% σε αντίστοιχη εργασία στη χώρα. Επίσης έχουν υπολογιστεί οι μετατοπίσεις όσον αφορά την δαπάνη στο φεστιβάλ και στη περιοχή ανά κατηγορία επισκεπτών.

Μελέτη Φεστιβάλ Chester (2/2)

- Οι μελετητές εξέτασαν το ύψος των **πολλαπλασιαστών** προηγούμενων μελετών (σε εθνικό και τοπικό επίπεδο) και ανακάλυψαν ένα μεγάλο εύρος, από 1,26 μέχρι 2,8. Έχοντας ένα μεγάλο αριθμό σχετικών μελετών ακόμα και για την εξεταζόμενη περιοχή, οι μελετητές κατέληξαν στο 1,26 για το Chester και στο 1,34 για το Chesire.

Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (1/2)

**Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ** συστάθηκε την περίοδο που διατελούσε χρέη
Υπουργού Πολιτισμού της Ελλάδας η Μελίνα
Μερκούρη, κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας, και με
απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (2/2)

- Ο σκοπός του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης είναι η προώθηση της βαθύτερης γνωριμίας μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών. Συγκεκριμένα, δίνεται η ευκαιρία στις πόλεις να διαπρέψουν, να προσελκύσουν καλλιτέχνες και επισκέπτες από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και να επωφεληθούν μακροπρόθεσμα από την προσέλκυση των θέσεων εργασίας και δυναμικού. Είναι μία μεγάλη ευκαιρία για να γνωρίσει η Ευρώπη την εκάστοτε πόλη που φιλοξενεί το θεσμό.
- Κριτήρια Επιλογής.
- Συνεισφορά Ε.Ε.
- ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ - ΜΕΛΛΟΝ ΘΕΣΜΟΥ.

Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης (1/3)

- 1985 Αθήνα (Ελλάδα).
- 1986 Φλωρεντία (Ιταλία).
- 1987 Άμστερνταμ (Ολλανδία).
- 1988 Βερολίνο (Γερμανία).
- 1989 Παρίσι (Γαλλία).
- 1990 Γλασκόβη (Μ.Βρετανία).
- 1991 Δουβλίνο (Ιρλανδία).
- 1992 Μαδρίτη (Ισπανία).
- 1993 Αμβέρσα (Βέλγιο).
- 1994 Λισσαβόνα (Πορτογαλία).
- 1995 Λουξεμβούργο.
- 1996 Κοπεγχάγη (Δανία).

Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης (2/3)

1997 Θεσσαλονίκη (Ελλάδα).

1998 Στοκχόλμη (Σουηδία).

1999 Βαϊμάρη (Γερμανία).

2000 Αβινιόν (Γαλλία), Μπέργκεν (Νορβηγία), Μπολόνια (Ιταλία), Βρυξέλλες (Βέλγιο), Ελσίνκι (Φινλανδία), Κρακόβια (Πολωνία), Ρέκιαβικ (Ισλανδία), Πράγα (Τσεχία), Σαντιάγκο ντε Κομποστέλα (Ισπανία).

2001 Πόρτο (Πορτογαλία), Ρότερνταμ (Ολλανδία).

2002 Μπριζ (Βέλγιο), Σαλαμάνκα (Ισπανία).

2003 Γκρατς (Αυστρία).

2004 Γένοβα (Ιταλία), Λιλ (Γαλλία).

2005 Κορκ (Ιρλανδία).

2006 Πάτρα (Ελλάδα).

2007 Λουξεμβούργο, (Ρουμανία).

2008 Λίβερπουλ (Ηνωμένο Βασίλειο).

2009 Λινζ (Αυστρία), Βίλνιους (Λιθουανία).

Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης (3/3)

2010 Κωνσταντινούπολη, Έσσεν (Γερμανία), Πεκς (Ουγγαρί).

2011 Τούρκου (Φινλανδία), Τάλιν (Εσθονία).

2012 Γκιμαράες (Πορτογαλία) , Μάριμπορ (Σλοβενία).

2013 Μασσαλία (Γαλλία), Κόσιτσε (Σλοβακία).

2014 Ρίγα (Λετονία) Ουμέα (Σουηδία).

2015 Μονς (Βέλγιο) Πλζεν (Τσεχία).

2016 Σαν Σεμπασιάν (Ισπανία), Wroclaw (Πολωνία).

2017 Πάφος (Κύπρος), Ααρχους (Δανία).

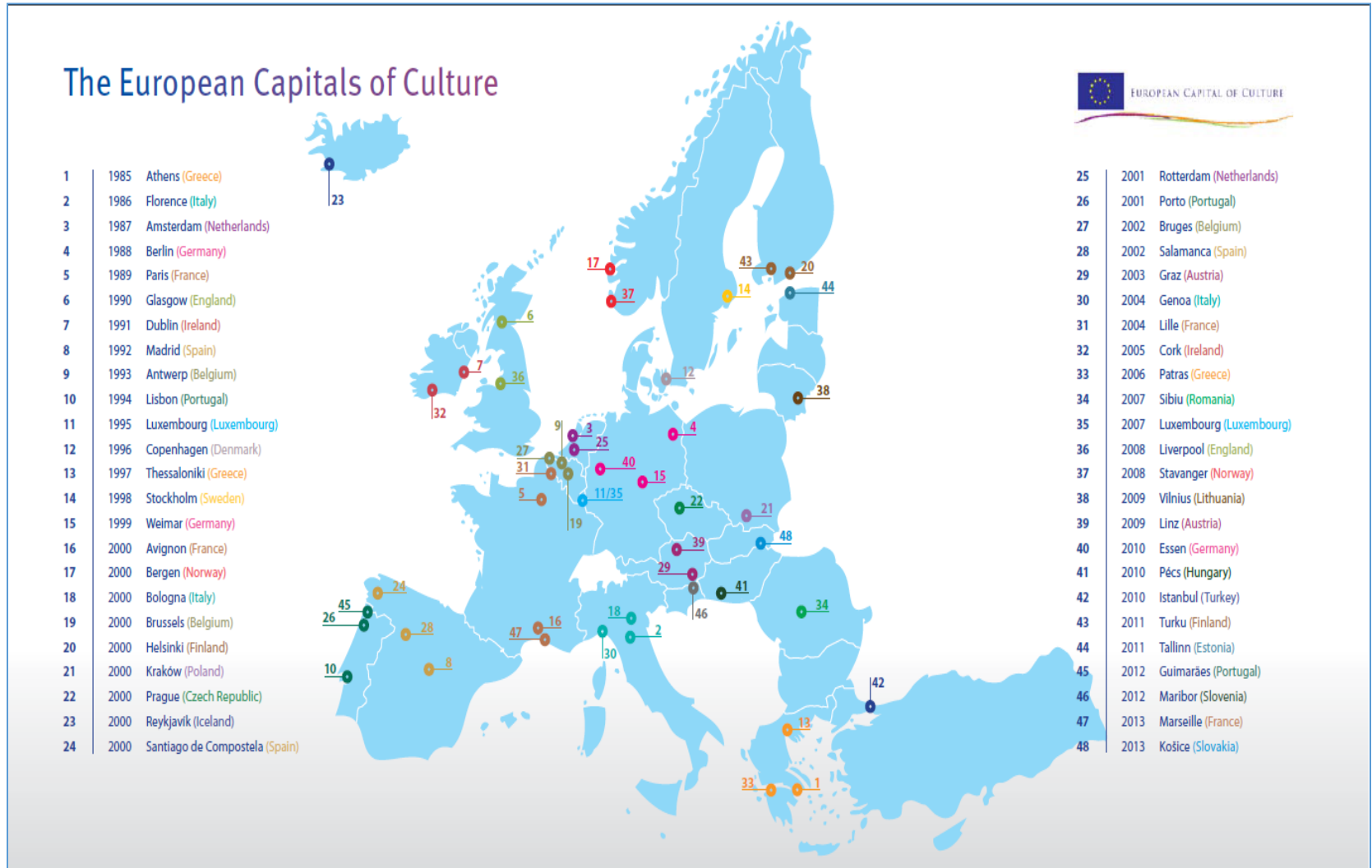
2018 Leeuwarden (Ολλανδία) Βαλέτα (Μάλτα).

2019 Ιταλία –

2020

2021

ΠΠΕ 1985-2013 (Πηγή ΕΑΣΕΑ)

Η ΠΠΕ ΩΣ ΜΕΓΑ EVENT

- Κάθε πόλη αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο το θεσμό.
- ΠΠΕ και αστική αναζωογόνηση.
- Κληρονομιά του θεσμού (παράδειγμα Lille 3000).

 Lille3000

FANTASTIC

**6 OCT. 2012
> 13 JAN. 2013**
LILLE &
EUROMÉTROPOLE

PARADE, EXPOSITIONS,
MÉTAMORPHOSES URBAINES,
DESIGN, CINÉMA, THÉÂTRE,
CIRQUE, DANSE, CONCERTS,
CLUBBING, LITTÉRATURE,
BD, ATELIERS, CUISINE...

MET Lille 3000: 1000 artistes, 200 - 3000 œuvres d'art
Lille 3000: 1000 artistes, 200 - 3000 œuvres d'art

Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Νέων

Νέος Ευρωπαϊκός Θεσμός με
μικρότερο
προϋπολογισμό/κοινό.

ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ

2009: Ρότερνταμ.

2010: Τορίνο.

2011: Αμβέρσα.

2012: Μπράγκα.

2013: Μάριμπορ.

2014: Θεσσαλονίκη.

Γλασκώβη 1990

- Θεωρείται η πρώτη πετυχημένη περίπτωση διοργάνωσης.
- Αντιδράσεις από κατοίκους.
- [understandin gglasgow](#)

Δουβλίνο 1991

Αμβέρσα 1993

ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΑΛΛΑΓΗ
ΕΙΚΟΝΑΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ

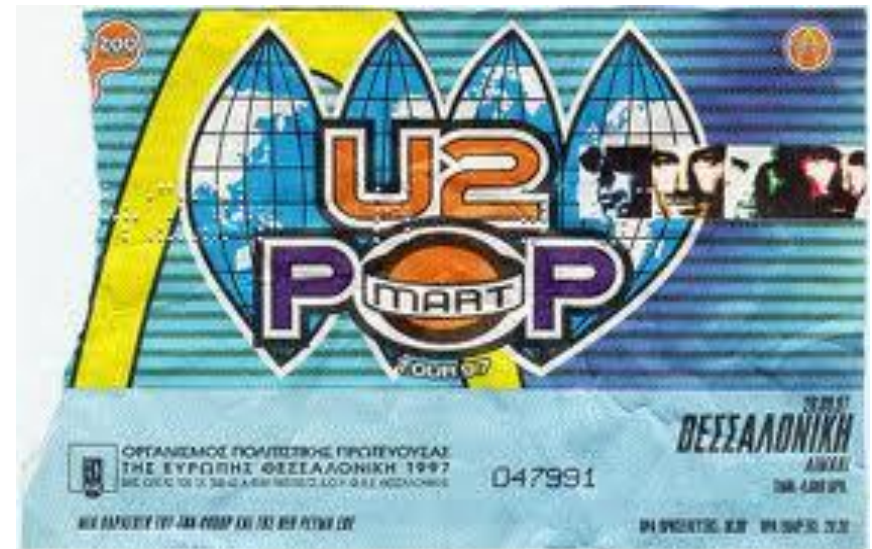
1993- ΠΟΛΗ ΤΑΥΤΙΣΜΕΝΗ ΜΕ
ΤΗ ΜΟΔΑ/ΜΟΥΣΕΙΟ
("Antwerpse Zes").

- Walter Van Beirendonck.
- Ann Demeulemeester.
- Dries Van Noten.
- Dirk Van Saene.
- Dirk Bikkembergs.
- Marina Yee.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1997

- Μεγάλος Προϋπολογισμός/Διαχειριστικά Προβλήματα (βλ. Μασλία 1999).
- Αναπλάσεις (Λαδάδικα, ΚΘΒΕ).
- Εκθέσεις (Θησαυροί του Αγίου Όρους).
- Συναυλίες/Θεατρικές παραγωγές/Μετακλήσεις.

Θεσσαλονίκη
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΑ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 1997

Graz 2003

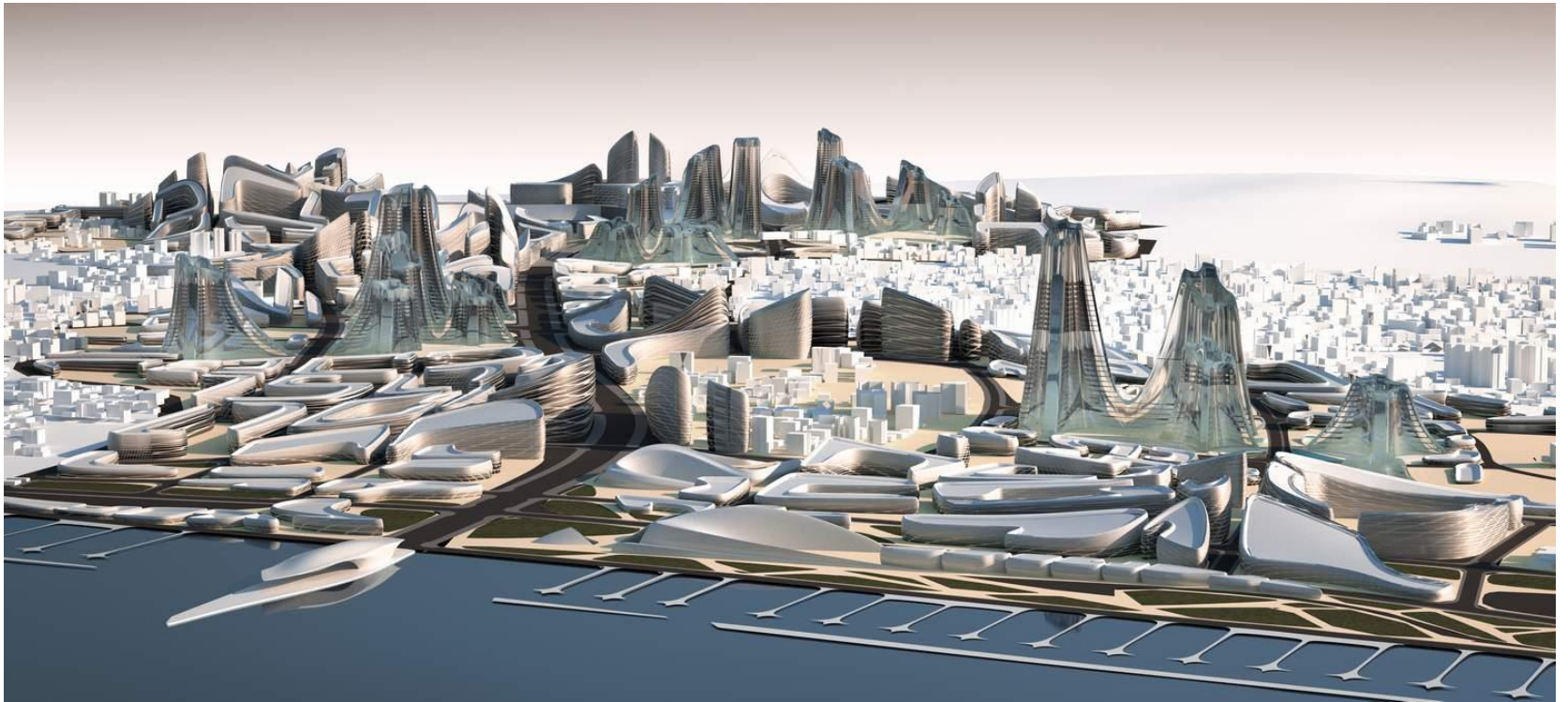
Λίβερπουλ 2008

- Η χρόνια του Λίβερπουλ συνοδεύτηκε από έναν πολύ μεγάλο προϋπολογισμό (142 εκατ.).
- Δεν είχε επιτυχία.
- Impacts 08.

La Princesse.

Master Plan (Zaha Hadid)

Μασσαλία

- Η Μασσαλία θέλει να τονίσει την ιστορική της σχέση με άλλα μεσογειακά λιμάνια.
- Ευκαιρία.
- Δίπολο Μασσαλίας – Aix-Au Provence.

Μουσείο των Μεσογειακών Πολιτισμών

ΦΑΣΕΙΣ ΠΠΕ

1. Υποβολή Υποψηφιότητας (έξι έτη πριν το γεγονός).
2. Ανακήρυξη ΠΠΕ (4 έτη πριν το έτος διοργάνωσης, προηγείται η προεπιλογή).
3. Περίοδος Προετοιμασίας.
4. Έτος Διοργάνωσης ΠΠΕ.
5. Περίοδος Αξιολόγησης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΠΠΕ (σε εκατ. Ευρώ) (1/2)

ΠΟΛΗ/ΕΤΟΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΠΕ
Αθήνα 1985	7,7
Γλασκώβη 1990	60,0
Δουβλίνο 1991	8,6
Αμβέρσα 1993	40,8
Θεσσαλονίκη 1997	67,0

Πηγή: Richards & Palmer 2010

Ο μέσος όρος υπολογίζεται στα 25 εκατ. Ευρώ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΠΠΕ (σε εκατ. Ευρώ) (2/2)

ΠΟΛΗ/ΕΤΟΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΠΕ
Γκρατς 2003	60,0
Λιλ 2004	73,0
Πάτρα 2006	36,0
Λίβερπουλ 2008	142,0
Μασσαλία 2013	91,0

Πηγή: Richards & Palmer 2010

Ο μέσος όρος υπολογίζεται στα 25 εκατ. Ευρώ.

Πάτρα 2006

- Η Πάτρα θέλησε να παρουσιάσει μια νέα, ανανεωμένη εικόνα ως μεταφορικός κόμβος και ως κέντρο πολιτισμού.
- Σχέδιο Μάρκετινγκ και Προβολή: Ελλείψεις.

Πάτρα 2006 - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

- A) Πρόβλημα σε έργα υποδομών.**
- B) Προβλήματα για τη εξεύρεση χορηγών.**
- Γ) Έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού.**
- Δ) Πρόβλημα συνεργασίας με πανεπιστήμια.**
- Ε) Έλλειψη Μουσείων.**

Κύριες Υποδομές

1. Κτίριο Λαδοπούλου και Εργοστάσιο Τέχνης.
2. Αποθήκες Μπάρι.
3. Μαραγκοπούλου.
4. Παλαιο Αρσάκειο.
5. Μύλοι Αγ. Γεωργίου.
6. Πτωχοκομείο.
7. Υφιστάμενη Πολιτιστική Υποδομή.

Ρωμαϊκό Ωδείο Πάτρας

Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα (Τμήματα)

- Ημέρες Έναρξης.
- Καρναβάλι.
- Ποίηση και Μουσική.
- Νέα Σκηνή Αρχαίου Δράματος.
- Ταξιδεύοντας με ...μουσικές, θέατρο, χορό και κινηματογράφο.
- Θρησκεία και Τέχνη.
- Παιδική Τέχνη.
- Ημέρες Λήξης.

Εργαλεία Προβολής/Σλόγκαν

- «**Πάμε Πάτρα**» (Road Show).
- «**Έλα ξανά**» (με τις αποδείξεις των αγορών).
- «**Στην Πάτρα**» (Ενημερωτικό Φυλλάδιο σε όλα τα ΜΜΜ, πύλες εισόδου, κλπ).
- «**Κοίτα**» (δρώμενα στις βιτρίνες των καταστημάτων).

Πολιτική Επικοινωνίας: Κριτική

- Ο προϋπολογισμός (4.000.000 Ευρώ) αν και μικρός (30% του συνολικού) ήταν αρκετός να στηρίξει πιο αποτελεσματικές ενέργειες .
- Κακή σχέση με τοπικά media (περίπτωση Ρίον Fm, Δόντι) – Λάθος χειρισμοί (πχ. το περίφημο δείπνο για τους επίσημους).
- Περιορισμένο Χορηγικό Πρόγραμμα.
- Δεν υπήρξε έγκαιρη προβολή (τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο).

8 χρόνια μετά...

- Οι υποδομές της πολιτιστικής παραμένουν ανεκμετάλλευτες.
- Περιορισμένη Τοπική Σκηνή.
- Το Αρχαιολογικό Μουσείο δεν προβάλλεται επαρκώς (ίσως και λόγω ανταγωνισμού με το Νέο Μουσείο Ακρόπολης).
- Δεν υπάρχουν ενδείξεις αύξησης των διανυκτερεύσεων ή των συνεδρίων.

Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο

Πάφος 2017

- Κέρδισε το χρίσμα από την Λευκωσία και τη Λεμεσό.
- Η πρόταση έγινε πριν το ξέσπασμα της κρίσης (δέσμευση για 5 εκατ. Ευρώ από Υπουργείο Παιδεία και Πολιτισμού).
- Συμμετοχή Πανεπιστημίου.
- Τουρκοκύπριοι.
- Αρχιτεκτονική πρόταση.
- www.rafos2017 Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης

ΠΑΦΟΣ 2017
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

2018 – Ολλανδία

Maastricht 2018

- Η πόλη του Maastricht έβαλε υποψηφιότητα μαζί με τις γειτονικές περιοχές της Γερμανίας και Βελγίου.

MAASTRICHT VIA2018

**Maastricht + Euregio Maas-Rijn
Kandidaat Culturele Hoofdstad van Europa 2018**

**Maastricht + Euregio Meuse-Rhine
Candidate European Capital of Culture 2018**

Eindhoven 2018 (1/2)

- Κοινή Πρόταση με τις άλλες πόλεις του Νομού (Breda, Den Bosch, Tilburg, Helmond).

Eindhoven 2018 (2/2)

Ιδέες

- World Design Expo.
- Καρναβάλι.
- Urban Moves.
- Ο δρόμος των Τσιγγάνων.
- Glow +.
- Cultural Souk.

Leeuwarden 2018 (1/2)

- Τρεις Βασικές Ενότητες:
- Φύση και Πολιτισμός.
  - Πόλη και Ύπαιθρος (π.χ. Feel the night).
  - Τοπική Κοινωνία και Διαφορετικότητα.
  - Σλόγκαν: “Mienskip”.

Leeuwarden – Πρόταση

Ιδέες:

- Lab LWD.
- Hack Your Neighbourhood.
- Dancing in the Streets.
- Mata Hari.
- Gameland.

Leeuwarden 2018 (2/2)

Προϋπολογισμός (Δημόσια Δαπάνη)

- Δήμος 5.950.000 Ευρώ.
- Περιφέρεια 20.800.000 Ευρώ.
- Υπουργείο 7.500.000 Ευρώ.
- Ευρωπαϊκή Ένωση 2.500.000.
- Ένωση Δήμων, Συγχρηματοδοτούμενα, κ.α. 11.580.000.
- Το 5% του προϋπολογισμού θα δοθεί σε ιδέα (-ες) που θα προκύψουν αργότερα.

Perugiassisi 2019

- Κάλιαρι, Λέτσε, Matera, Περούτζια, Ραβένα και Σιένα.

2021 - Ελληνικές Υποψηφιότητες

- Πειραιάς.
- Ερμούπολη.
- Ναύπλιο.
- Τρίπολη.
- Καλαμάτα.
- Καβάλα (;).
- Ξάνθη (;).
- Βόλος.
- Μεσολόγγι.

ΑΣΚΗΣΗ: ΦΑΚΕΛΟΣ ΠΠΕ

1. Περιγράψτε 7- 8 βασικές δράσεις δίνοντας χαρακτηριστικές ονομασίες.
2. Περιγράψτε ποια είναι α) η «Ευρωπαϊκή» διάσταση του γεγονότος β) η ανταπόκριση σε επίκαιρα θέματα.
3. Σχεδιάστε 2-3 βασικές παρεμβάσεις σε επίπεδο υποδομών – χωρική διάσταση.
4. Σχεδιάστε το σλόγκαν και το λογότυπο.

- Post it: Εταίροι.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΠΡΟΣΔΙΔΟΥΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΛΗ:

- Θεσσαλονίκη: Φεστιβάλ Κινηματογράφου.
- Πάτρα: Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2006, Καρναβάλι.
- Δράμα: Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους.
- Καλαμάτα: Φεστιβάλ Χορού.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

- Έτος ίδρυσης: 1955.
- Φεστιβάλ Αθηνών/Επιδαύρου.
- Γ. Λούκος: Αλλαγή στο χαρακτήρα και στους χώρους.
- Σήμερα: Δυσκολίες στο Προγραμματισμό.

Έρευνα Κοινού Φ.Α. (2001)

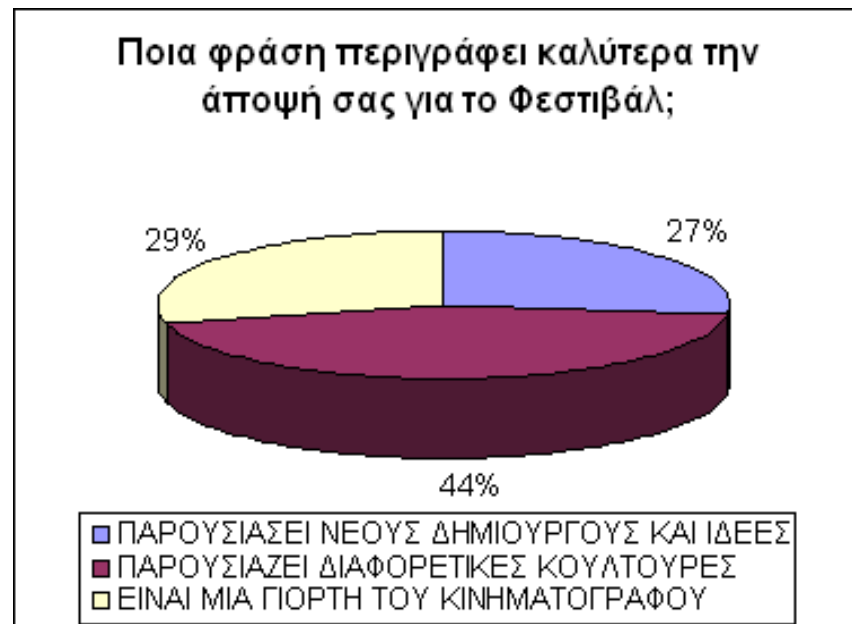
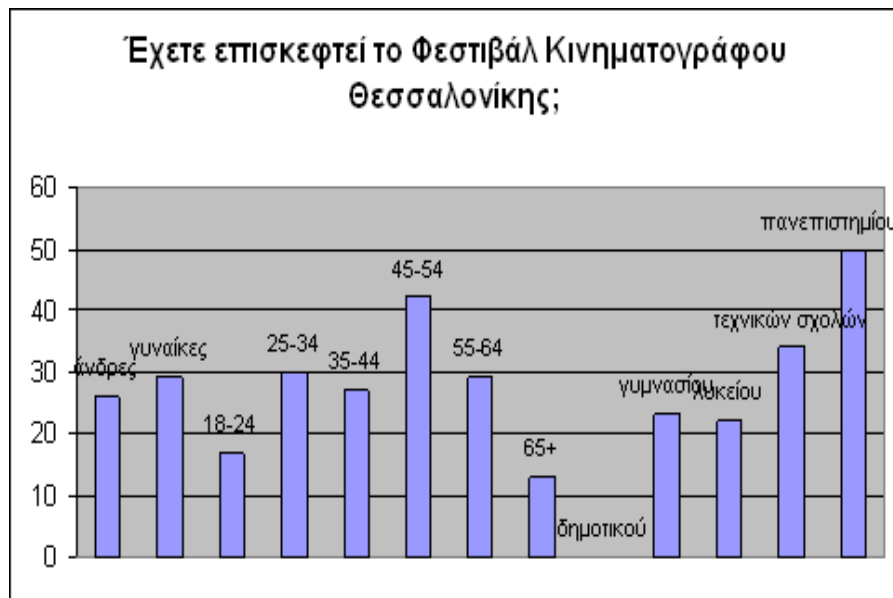
- Έρευνα Κοινού με θέμα «Το Φεστιβάλ Αθηνών αξιολογείται από το κοινό του».
- Σύμφωνα με τα αποτελέσματα σε σχέση με το φύλο, υπερτερούν οι γυναίκες σε ποσοστό 60%, ποσοστό που φθάνει το 70% στις παραστάσεις χορού.
- Ως προς την επαγγελματική ενασχόληση, σχεδόν 40% είναι υπάλληλοι (ιδιωτικοί και δημόσιοι), πολύ μεγάλο μέρος, είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, καθώς και φοιτητές σε ποσοστό 16,8%.
- Η επαγγελματική ενασχόληση διαφέρει ανάλογα με την κατηγορία των εκδηλώσεων. Για παράδειγμα οι φοιτητές αποτελούσαν σημαντικό τμήμα των θεατών του χορού και πολύ λιγότερο της συμφωνικής μουσικής.
- Μόλις 0,5% είναι επισκέπτες από την Θεσσαλονίκη, 0,2% από την Πάτρα και 7% από άλλες πόλεις. Από αυτούς το 40% ήρθαν ειδικά για το Φεστιβάλ. Το κοινό εκτός Ελλάδος προέρχεται κυρίως από χώρες όπως Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία και Γερμανία.

Έρευνα Γνώμης για το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

- Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα 8-12/11/2008 με τηλεφωνική συνέντευξη σε δείγμα 517 ατόμων στο πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της τυχαίας δειγματοληψίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας σταθμίστηκαν ως προς το φύλο και τη μόρφωση. Το μέγιστο σφάλμα εκτίμησης είναι $\pm 4,5\%$.
- Προφίλ επισκεπτών.
- Εικόνα Φεστιβάλ.

Πηγή: ΠΑΜΑΚ 2008.

Προφίλ Κοινού – Εικόνα Φεστιβάλ

Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (1/4)

- Η δημιουργία του ΕΠΔΠ τη δεκαετία του 1990 ήταν μία από τις πιο σημαντικές προσπάθειες πολιτιστικής αποκέντρωσης. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκαν οι 19 θεσμοί, ενώ αργότερα εντάχθηκαν και δύο θεσμοί που υφίστανται ήδη, το Πατρινό Καρναβάλι και τα Νεστόρεια:
- Εικαστικό Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Λάρισας.
- Φωτογραφικό Κέντρο Σκοπέλου.
- Κέντρο Καλλιτεχνικής Πράξης Τρίπολης.
- Διεθνές Κέντρο Χορού Καλαμάτας.
- Κέντρο Μουσικού Θεάτρου Βόλου.

Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (2/4)

- Φωτογραφικό Κέντρο Σκοπέλου.
- Εθνογραφικό Ινστιτούτο Νότιας Ευρώπης Φλώρινας.
- Κέντρο Λαϊκών Δρωμένων Κομοτηνής.
- Κέντρο Μελέτης Μουσικής Παράδοσης Αλεξανδρούπολης.
- Κέντρο Μελέτης Ηπειρωτικής και Βαλκανικής Μουσικής Παράδοσης Ιωαννίνων.
- Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης της Κοζάνης.

Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (3/4)

- Κέντρο Διεθνών Συναντήσεων Εικαστικών Καλλιτεχνών Διδυμοτείχου.
- Κέντρο Πολιτιστικών Πρωτοβουλιών και Επικοινωνίας Βέροιας.
- Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου στα Χανιά.
- Κέντρο Βυζαντινών Τεχνών Καστοριάς.
- Κέντρο Μεσογειακής Μουσικής Λαμίας.

Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (4/4)

- Κέντρο Χορωδιακής Πράξης Αργοστολίου.
- Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας Ρεθύμνου.
- Πατρινό Καρναβάλι.
- Μουσικό Κέντρο Καλαβρύτων.
- Νεστόρεια Χώρας Τριφυλλίας.

Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας

Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικού Θεάτρου Βόλου

ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ - ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

**Yashoda
Rao Thakore**

Χορός & μουσική από την Ινδία

22 & 23 Δεκεμβρίου 2009
ώρα: 9.00 μ.μ.
Θέατρο Παλιάς Ηλεκτρικής

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΒΟΛΟΥ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ - ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Theatro del Drago-Burattini

Φεστιβάλ Φιλίππων (Καβάλα)

Φεστιβάλ Φιλίππων (Καβάλα) – Θεατρική Παράσταση
«Μαύρη Ακρόπολη»

Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής Ναυπλίου

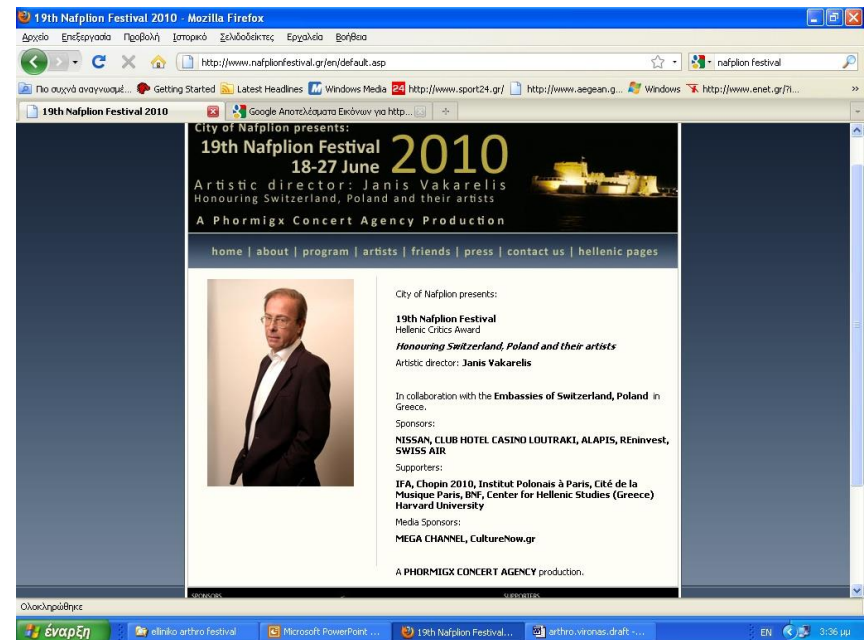

Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

Προβολή/Marketing

- Ελάχιστα από τα εξεταζόμενα φεστιβάλ απευθύνονται στο διεθνές κοινό.
- Κριτήρια: Ιστοσελίδα στα αγγλικά – on line εισιτήρια.
- Οι επιδράσεις ενός φεστιβάλ στην εικόνα της πόλης είναι συχνά μη μετρήσιμες.

Πρωτοτυπία

- Δεκαεννιά από τα φεστιβάλ που εξετάζονται μπορούν να χαρακτηριστούν ως καινοτομικά ή πρωτότυπα.
- Φαινόμενο αναπαραγωγής ("serial reproduction").

διεθνές φεστιβάλ + φόρουμ κινουμένων σχεδίων
animasyros 2.0

Casa dei Mezzo – Κρήτη

Κύριοι Σκοποί των πολιτιστικών φεστιβάλ

Κύριοι Σκοποί των πολιτιστικών φεστιβάλ των επιλεγμένων πόλεων.

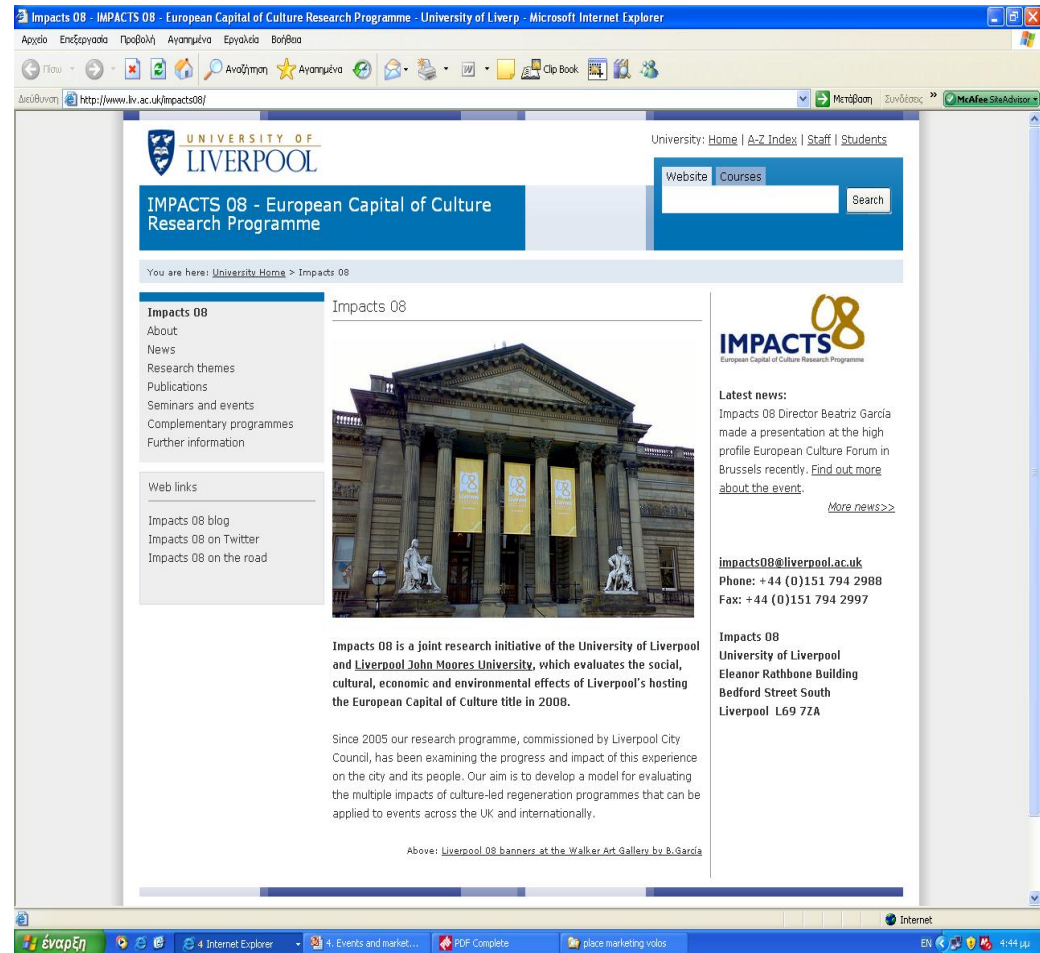
- Η συμμετοχή των πολιτών.
- Η ανάπτυξη της πολιτιστικής δραστηριότητας σε τοπικό επίπεδο.
- Η βελτίωση της εικόνας της πόλης.

Γ) Η αναπτυξιακή διάσταση των φεστιβάλ: Διαπιστώσεις

- Η κυριαρχία της πολιτιστικής αγοράς της Αθήνας.
- Η δυσκολία μετρήσεων και οι οικονομικές διαρροές προς άλλες περιοχές.
- Απασχόληση.
- Στις ενέργειες προώθησης προορισμών τα φεστιβάλ δεν έχουν κεντρική θέση.
- City Branding/Marketing.
- Χρηματοδότηση των φεστιβάλ.

Βασικές Πηγές

- Κωνσταντινούπολη 2010.
- Επιπτώσεις 08 - Ευρωπαϊκή Πολιτισμική Πρωτεύουσα
- Έκθεση Palmer/Rae.
- Πάτρα 2006.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τέλος Ενότητας 3

- A. Διαχείριση και Μάρκετινγκ Ειδικών Γεγονότων / Δραστηριοτήτων Ελεύθερου Χρόνου
- B. Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης – Άσκηση

